

Підтримуючи в цілому інститут привілеїв, Конституція категорично виступає проти зловживання ними з боку Гетьмана, полковників, приватних осіб і зобов'язує Гетьмана всіляко протидіяти таким зловживанням. Ряд положень Конституції в цьому напрямку актуально звучить і сьогодні, через 200 років по її прийнятті. §VIII вимагав від Генеральної старшини, яка постійно перебуває при Гетьмані, доповідати Гетьману про всі публічні справи особисто, а не через особистих слуг Гетьмана, яких не слід долучати до участі у будь-яких законодавчих, військових, управлінських справах, відсторонивши їх від посольств та громадських доручень. §IX обмежував Гетьмана і полковників в розпорядженні державними скарбами. На думку авторів Конституції зловживання з боку привілейованих і посадових осіб, хабарництво та протекціонізм, надмірні тягарі призводили до зубожіння простого народу, а це підштовхувало людей залишати рідні землі і "шукати життя кращого, спокійнішого і легшого" в чужих краях. Подолання цих негативних явищ автори вбачали в виборності всіх посадових осіб (§X), встановленні не обтяжливих для народу повинностей, контролі за їх діями, за незаконними поборами і витратами (§XII, XIV, XVI).

Соловійов І.М.,
НУ "Юридична академія України
імені Ярослава Мудрого",
здобувач кафедри організації судових та
правоохоронних органів

ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ В ДІЯЛЬНОСТІ АПЕЛЯЦІЙНИХ АДМІНІСТРАТИВНИХ СУДІВ АВТОМАТИЗОВАНОЇ СИСТЕМИ ДОКУМЕНТООБІГУ СУДУ У СПРАВАХ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ВИБОРЧИМ ПРОЦЕСОМ

У більшості демократичних країн світу час від часу виникає особливий період, який визначає подальший розвиток держави в цілому, а також спрямованість її діяльності в економічній, політичній, соціальній сферах. Мова йде про такі інститути демократії як вибори, референдум та інші форми безпосередньої демократії.

У Главі 6 Кодексу адміністративного судочинства України (далі – КАС України) виділено особливості провадження в окремих категоріях адміністративних справ, зокрема специфіку розгляду справ пов'язаних із виборчим процесом, процесом проведення референдуму, а також судових справ про встановлення або усунення обмежень щодо реалізації права на мирні зібрання (далі – справи, пов'язані з виборчим процесом). В першу чергу це

стосується обчислення строків у справах даної категорії.

В рамках проведення судової реформи з метою побудови судової системи, що відповідала б сучасним потребам суспільства в судах загальної юрисдикції було запроваджено автоматизовану систему документообігу (ст. 15 Закону України "Про судоустрій"). Виходячи з положень ч. 1 ст. 15-1 КАС України автоматизована система документообігу суду забезпечує зокрема об'єктивний та неупереджений розподіл справ між суддями з додержанням принципів черговості та однакової кількості справ для кожного судді. В Положенні про автоматизовану систему документообігу суду від 26.11.10 р. поняття "автоматизована система" визначено як сукупність комп'ютерних програм, що забезпечують функціонування документообігу суду за допомогою використання відповідних програмно-апаратних комплексів судів, обіг інформації між судами різних інстанцій та спеціалізації, передачу інформації до центральних баз даних залежно від спеціалізації судів, захист на технологічних ланках від несанкціонованого доступу тощо.

Виходячи з аналізу вищевказаних нормативно-правових актів, для забезпечення об'єктивного та неупередженого розподілу справ між суддями необхідно дотримуватися принципу вірогідності, який враховує кількість справ, що перебувають на розгляді у суддів, заборону брати участь у перегляді рішень для судді, який брав участь у ухваленні судового рішення, про перегляд якого ставиться питання, перебування суддів у відпустці, на лікарняному, у відрядженні та закінчення терміну повноважень; та принципу черговості й однакової кількості справ для кожного судді.

Під час застосування автоматизованої системи документообігу в практичній діяльності апеляційних судів адміністративної юрисдикції, зокрема під час виборчих перегонів, виникла проблема надходження великої кількості справ вище задуваної категорії на одного суддю доповідача.

Слід враховувати саму по собі унікальність такого провадження як адміністративного, а також те, що апеляційні адміністративні суди утворюються в апеляційних округах, до складу яких входять дві і більше областей. Безперечно, все це збільшує кількісне навантаження з розгляду справ апеляційними адміністративними судами у порівнянні з апеляційними судами з розгляду цивільних, кримінальних справ, а також справ про адміністративні правопорушення та апеляційними господарськими судами.

З огляду на суспільну значимість, а подекуди і резонансність справ, пов'язаних з виборчим процесом, а в окремих випадках й особливу увагу засобів масової інформації, розгляд таких справ в першу чергу створює для суду (мається на увазі суддя доповідач, а

також інші члени колегії суддів) додаткове психологічне навантаження. Так, суддя доповідач, отримавши справу вище згадуваної категорії, повинен окрім дотримання принципів правосуддя здійснити розгляд справи у скорочені строки визначені статтями 172-177 КАС України. Слід відмітити, що в період проведення виборів (референдуму) змінюється графік роботи суду, з переведенням його на цілодобовий робочий день. З приближенням дня голосування строк необхідний для розгляду справ скорочується, а якщо таких справ декілька, то у суду залишається менше часу на їх розгляд, у зв'язку з чим перебування на робочому місці може перевищувати навіть 8 годинний робочий день. Також слід не забувати, що суддя – це людина, і як для кожного для неї необхідний відпочинок. Адже утомленість та психологічне перенавантаження може вплинути на законність і обґрунтованість судового рішення.

Зважаючи на повноваження суду апеляційної інстанції при автоматичному розподілі апеляційних скарг автоматизованою системою в зазначених судах призначається суддя-доповідач з числа всіх суддів відповідного суду з урахуванням їх спеціалізації (за наявності). При визначенні персонального складу суду для розгляду конкретної справи автоматизованою системою документообігу забезпечується врахування ступеня завантаженості кожного судді, спеціалізації, а також вимог процесуального закону.

В порівнянні з Положенням про автоматизовану систему документообігу в адміністративних судах, затверджену Наказом Державної судової адміністрації № 129 від 03.12.09 року діюче Положення 2010 року з метою уникнення випадків розподілу великої кількості справ на одного суддю-доповідача у п. 3.2 встановлює, що автоматичний розподіл справ, пов'язаних із виборчим процесом, процесом проведення референдуму, а також судових справ про встановлення або усунення обмежень щодо реалізації права на мирні зібрання, здійснюється з урахуванням навантаження судді судовими справами відповідних категорій за поточний день.

Однак вказане положення не вирішує проблему, коли такі справи розподіляються на суддів, які входять до складу колегії, яка вже залучена до розгляду справ, пов'язаних із виборчим процесом. Тобто за наявності, наприклад, трьох колегій суддів справи розподіляються лише на суддів однієї колегії. Таким чином створюється загроза, що кожен з членів колегії суддів, який отримав конкретну апеляційну скаргу, замість вирішення завдань адміністративного судочинства покладених на нього як на суддю – члена колегії, буде перейматися лише справою, в якій він є доповідачем. В такому разі участь суддів – членів колегії стане

лише формальністю та знівелює сам принцип апеляційного оскарження, й перегляду судового рішення колегією суддів.

Одним із способів забезпечення рівномірного розподілу справ обговорюваної категорії між колегіями суддів є внесення відповідних значень до системи, наприклад відмітку в таблиці так звана "бронь". Разом з тим, вказані дії суперечать меті впровадження об'єктивного й неупередженого розподілу справ між суддями автоматизованою системою документообігу суду та є втручанням в її роботу, що має наслідком відповідальність, встановлену законом.

Для уникнення обговорюваної проблеми, на думку автора необхідно внести відповідні зміни насамперед до Положення про автоматизовану систему документообігу суду №30 від 26.11.10 року, а саме включити до переліку інформації, яка використовується та враховується при автоматичному розподілі судових справ – інформацію про участь членів колегії у справах щодо яких передбачений особливий порядок розгляду та які розглядаються у скорочені строки.

**Усеїнова Г.С.,
Харківський національний університет
імені В.Н. Каразіна,
юридичний факультет,
к.ю.н., ст. викладач кафедри правосуддя**

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ

Як зазначають сучасні науковці, Конституційний Суд України за роки своєї діяльності проявив себе як потужна структура в державному механізмі, котра істотно впливає на становлення в Україні правової державності і громадянського суспільства, формування сучасного конституціоналізму на демократичних засадах, конституційної доктрини, забезпечення прав людини і громадянина. До того ж одним із дієвих інструментів адаптації національних правових систем європейських держав до міжнародних стандартів прав людини є саме конституційне судочинство. Отже, Конституційний Суд України у його правотлумачній діяльності має особливе значення для України на шляху розбудови розвинутої, міжнародно визнаної, правової держави.

Саме тому до питання діяльності Конституційного Суду України зверталися різні провідні науковці сучасності. Такі як: А.О. Селіванов, Ю.М. Тодика, В.М. Шаповал, М.В. Цвік, П.Б. Євграфов, М.Д. Савенко, О.М. Мироненко та ін. І хоча в